

ВПЛИВ БУДАПЕШТСЬКОЇ СЛАВІСТИЧНОЇ ШКОЛИ НА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ ЗАКАРПАТСЬКИХ СТУДЕНТІВ (перша половина 40-х років ХХ ст.)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.
Випуск 1 (45)
УДК: 81'243:811.511.141

DOI:10.24144/2663-6840/2021.1(45).65-73

Барань Є., Барань А. Вплив будапештської славістичної школи на формування наукового світогляду закарпатських студентів (перша половина 40-х років ХХ ст.); кількість бібліографічних джерел – 38; мова українська.

Анотація. У статті стисло представлено історію будапештської славістики, яка має понад стосімдесятирічну тяглість. Наголошено, що славістичні студії в Будапешті розпочалися в середині ХІХ століття, а особливий розвиток славістичної науки простежується з кінця 1880-х років, із часу створення кафедри славістики в Будапештському університеті. Ім'я Ашбота Оскара відоме у слов'янському мовознавстві насамперед як дослідника слов'яно-угорських міжмовних контактів. Янош Меліх – фахівець з угорського і слов'янського мовознавства, прославився і як етимолог.

Здійснена спроба вивчення специфіки наукової діяльності одного з найвидатніших дослідників в історії угорського мовознавства ХХ століття Іштвана Кнежі, який упродовж більш ніж п'ятнадцять років очолював кафедру славістики. На основі аналізу його науково-педагогічної спадщини з'ясовано, що у сфері славістики вагомими є праці науковця з топоніміки, антропоніміки, історії найдавніших зв'язків слов'ян з угорцями, угорсько-слов'янських міжмовних контактів.

Мета статті – представити вплив будапештської славістичної школи, зокрема професора Іштвана Кнежі, на формування світогляду та наукових зацікавленостей студентів-вихідців із Закарпаття, зокрема Еміля Балецького, Кирила Галаса і Василя Ороса. Це визначає актуальність теми. Для розв'язання поставлених завдань у роботі використано описовий і зіставний методи дослідження. До основних наших завдань входить: представити сферу наукових зацікавлень Іштвана Кнежі, його освітницьку діяльність; основні моменти життєвого шляху та формування наукових орієнтирів Е. Балецького, В. Ороса та К. Галаса; наголосити на впливові професора Кнежі на формування їхнього світогляду.

Виявлено, що славістична школа Будапештського університету (насамперед доробок професора І. Кнежі) відіграла важливу роль у становленні Е. Балецького, В. Ороса та К. Галаса як науковців-мовознавців. Представленням і аналізом результатів власних вагомих наукових розвідок І. Кнежа показав своїм студентам шлях до ще не досліджених сфер мовознавчої славістики, зокрема топоніміки, етимології, діалектології, до вивчення міжмовних контактів тощо.

Ключові слова: будапештська славістична школа, Будапештський університет, славістика, Іштван Кнежа, Еміль Балецький, Кирило Галас, Василь Орос.

Постановка проблеми. Угорська славістика має понад стосімдесятирічну історію. Славістичні школи створювали Оскар Ашбот, Янош Меліх, Іштван Кнежа, Ласло Гадрович. Серед них привертає увагу саме постать Іштвана Кнежі, оскільки важливо не лише осмислити його педагогічно-наукову спадщину, але й висвітлити різноманітні напрями та аспекти наукових інтересів вченого-славіста, які могли визначити вектори подальших досліджень його вихованців.

Аналіз досліджень. Зародження славістичних досліджень в Угорщині припадає на 1849 рік, коли в рамках університетської освіти введено вивчення славістики. Першим викладачем цієї дисципліни був Йозеф Ференц. Пізніше лекції зі славістики читав фахівець з індогерманської філології Аурел Маїр. Новостворену кафедру в 1881–82 навчальному році очолив Оскар Ашбот. Його наступником у 1920 році став Янош Меліх, який керував кафедрою до 1940 року. І. Кнежу призначено завідувачем кафедри в 1949 році. Діяльність будапештських славістів і напрями їх досліджень детально описано в статті І. Кнежі й І. Фрід [Kniezsa 1958, с. 69–124; Fried 1964, с. 295–301]. Цієї теми почасти торкається й Е. Балецький [Балецкий 1958, с. 91–98].

У статті маємо на меті простежити вплив славістичної школи Іштвана Кнежі на формування наукового світогляду його вихованців, вихідців із Закарпаття. Еміль Балецький, Кирило Галас і Василь Орос – представники нового покоління закарпатської інтелігенції першої половини 40-х років ХХ століття. Після закінчення гімназій у ріднім краї вони вступили до Будапештського університету. Потрапивши до середовища поціновувачів і дослідників слов'янських мов, літератур і культур, закарпатські студенти стали учнями відомих професорів-славістів Яноша Меліха, Іштвана Кнежі та Ласла Гадровича. Розглянемо біографічні дані та сферу наукових зацікавленостей Іштвана Кнежі для того, щоб зрозуміти, до яких наукових розвідок він міг залучити своїх студентів, які напрями майбутніх досліджень подав їм.

Для розв'язання поставлених завдань у роботі використано описовий і зіставний методи дослідження.

Виклад основного матеріалу. Іштвана Кнежу (1898–1965) вважають однією з найбільших постатей в історії угорського мовознавства ХХ століття, зокрема в славистиці. Народився 1 грудня 1898 року в місті Трстені (Словацьчина) в сім'ї словаць-

кого землероба. Гімназію закінчив у місті Нітрі. Ще в шкільні роки почав вивчати угорську мову. Університетську освіту здобув на філософському факультеті Будапештського університету за спеціальністю «історія і славістика». Його наставники – відомі угорські мовознавці Золтан Гомбоц та славіст Янош Меліх. Іштван Кнежа був стипендіатом в університетах Берліна (під керівництвом відомого мовознавця Макса Фасмера), Варшави, Кракова і Львова, де вивчав слов'янську філологію.

Із 1938 року викладав у Науковому університеті ім. Петера Пазманя, водночас читав лекції в Дебреценському науковому університеті ім. Іштвана Тиси. Рік працював на кафедрі славістики Коложварського (нині Клузького) університету, з 1941 року – викладач кафедри славістики Наукового університету ім. Петера Пазманя (з 1950 року університет перейменовано на Науковий університет ім. Лоранда Етвеша). З 1941 до 1944 року виконував обов'язки директора Трансильванського наукового інституту (уг. Erdélyi Tudományos Intézet). З 1949 року до самої смерті керував Інститутом славістики (Szláv Filológiai Intézet). З 1939 року – член-кореспондент, з 1947 року – дійсний член Угорської академії наук. У 1953 році за заслуги у вивченні історії мови і славістики нагороджений премією Кошута (це найвища державна нагорода Угорщини, яку вручають за заслуги у сфері угорської культури).

Наукова діяльність І. Кнежі торкалася майже всіх галузей мовознавства [Gazdag 2021, с. 38]. У виданні «A magyarországi szláv nyelvtudomány bibliográfiája 1985-ig» (Будапешт, 1990) [Бібліографія слов'янського мовознавства в Угорщині до 1985 року] подано перелік праць І. Кнежі зі слов'янського мовознавства [с. 73–76]. Е. Балецький зібрав повну бібліографію праць ученого [Балецький 1966, с. 465–480]. Вагомими є його дослідження антропонімів (до прикладу, «Felvidéki családnevek, A XVI–XVIII. századi felvidéki tót, rutén és magyar családnevek nyelvészeti vizsgálata» [Прізвища жителів регіону Верхньої Угорщини (зараз територія Словаччини). Мовознавче дослідження словацьких, рутенських та угорських прізвищ у XVI–XVIII ст.] (Будапешт, 1934). І. Кнежа уперше систематизував угорські та словацькі антропоніми («A magyar és szlovák családnevek rendszere» [Система угорських та словацьких прізвищ]) (Будапешт, 1965). Варто наголосити і на заслугах у вивченні топонімів Карпатського басейну (наприклад, «Erdély víznevei» [Гідроніми Трансильванії] (Коложвар, 1943), «Keletmagyarország helynevei» [Топоніми Східної Угорщини] (Будапешт, 1943), «A párhuzamos helynévadás: Egy fejezet a településtörténet módszertanából» [Паралельні топоніми: Розділ з методології історії поселень] (Будапешт, 1944).

Л. Кіш підкреслює, що найбільша заслуга І. Кнежі полягає в галузі топоніміки. «Монографія «Kelet-Magyarország helynevei» [Топоніми Східної Угорщини], – твердить Л. Кіш, – найгрунтовніше і методично найглибше дослідження в історії угор-

ської ономастики першої половини ХХ ст.» [Kiss 1979, с. 376], у якому автор опрацював наявні топоніми аналізованого регіону до 1400-х років, подавши їх хронологію і типологію. На його думку, подальші дослідження неможливо проводити без урахування результатів доробку Кнежі [Kiss 2000, с. 1]. Зусиллями Л. Кіша перевидано такі праці: Kniezsa István Magyarország népei a XI. században [Народи Угорщини в ХІ ст.]. Budapest, 2000. 105 p.; Kniezsa István Kelet-Magyarország helynevei [Топоніми Східної Угорщини]. Budapest, 2001. 205 p.; Kniezsa István Helynév- és családnév-vizsgálatok. (5 stateй) [Дослідження топонімів і антропонімів]. Budapest, 2003. 349 p. (причини необхідності такого перевидання детально описав у рецензії Д. Югас [Juhász 2003, с. 229–233]).

І. Кнежа писав про угорців та інші народи, що населяли Угорщину в ХІ ст. у праці «Magyarország népei a XI. Században» [Народи Угорщини в ХІ ст.] (Будапешт, 1938). Особливо цікавився історією слов'ян, їхньою мовою [Kniezsa 1932], звертався до теми угорсько-слов'янських міжмовних зв'язків [Kniezsa 1942, с. 189–205]. В історії славістики І. Кнежа відомий і як етимолог. Етимологічні дослідження вчений проводив з 30-х років ХХ століття. «І. Кнежа був знавцем не лише угорської і слов'янської філології, – наголосив Л. Кіш, – а й німецької, румунської та османсько-турецької історичної граматики» [Kiss 2000, с. 1], тому він міг висловити власний погляд у найскладніших етимологічних дискусіях. Результат його багаторічної роботи вміщено у виданні «A magyar nyelv szláv jövevényszavai» [Слов'янські запозичення в угорській мові] [Kniezsa 1955], обсяг якого – понад 1000 сторінок. Детально охарактеризував цю працю В. Газдаг [Gazdag 2018, с. 55–60; 2021, с. 39–42]. У сфері вивчення слов'яно-угорських міжмовних контактів немає жодної розвідки, у якій не покликалися б на це величезне за обсягом і важливе за глибиною дослідження науковця.

І. Кнежа був вимогливим до себе і до свого оточення [Kiss 1979, с. 373]. Він вважав, що славістом є фахівець, який відповідає трьом критеріям, а саме: повинен знати найдавнішу слов'янську літературну мову, повинен уміти читати, писати і розмовляти всіма слов'янськими мовами, має бути обізнаний із матеріальною і духовною культурою слов'ян [Kiss 1979, с. 373–374]. На його думку, без володіння слов'янськими мовами слов'янську філологію розвивати не можливо [Kniezsa 1958, с. 72].

І. Кнежа багато років був наставником студентів із Закарпаття. Зі спогадів В. Ороса дізнаємося, що вчений особливо підтримував «русинських братів» [Орос 1997, с. 257]. Під науковим керівництвом професора Кнежі захистили дисертації Еміль Балецький, Василь Орос і Лідія Владимир.

Еміль Балецький мав особливу долю. Після закінчення Мукачівської російськомовної гімназії в 1937 році став студентом Карлового університету в Празі, де протягом навчального року слухав лекції Мілоша Вайнгарта, Їржі Горака, Євгена Олександровича Ляцького. 1938 року частина території Під-

карпаття, а в березні 1939 року весь цей край знову ввійшов до складу Угорщини. Це, ймовірно, і стало причиною того, що в 1939 році Балецький перевівся до Будапештського університету, який закінчив у 1943 році.

Еміль Балецький, як і Василь Орос та Кирило Галас, був учнем відомих угорських славістів Яноша Меліха, Ласла Гадровича та Іштвана Кнежі. Відомо, що студенти, вихідці із Закарпаття, ерудицією цих викладачів особливо захоплювалися, Балецькому вдалося навіть загітувати деяких своїх друзів відвідувати ці лекції [дет. про це Ташкович 2009¹, с. 21].

Будапештські вчені І. Кнежа, Я. Меліх були членами Подкарпатського общества наук. Кнежа мав неабиякий вплив на формування мовного світогляду студентів, зокрема і Балецького, який на початку 40-х років починає активно займатися мовознавчими питаннями, обґрунтовує необхідність використання місцевих говорів, закликає інтелігенцію вживати народну мову, «бо нынѣ уже не есть чого стыдаться своего народного языка..., народный языкъ все буде истновати» [Балецкий 2007, с. 157–158].

Після Другої світової війни Е. Балецький залишився в Будапешті. Його подальше життя пов'язане з Угорщиною: був призваний до лав угорської армії, перейшов на бік радянської влади. З 1945 року працював в угорському радіокомітеті (з його уст прозвучало більше ста радіопередач про слов'янське літературознавство, зокрема й про творчість Тараса Шевченка, Івана Франка та інших). Професор Кнежа рекомендував його на посаду асистента в Інститут славістики Будапештського університету, яку Балецький суміщав із роботою на радіо. У 1951 році Е. Балецького призначено завідувачем кафедри російської мови в Інституті іноземних мов і одночасно доцентом Російського інституту при університеті. З кінця 1952 року він завідувач кафедри російської мови Інституту ім. Леніна. Із 1965 року до самої смерті керував кафедрою російської мови історико-філологічного факультету Будапештського університету. З ініціативи Балецького і за його участі при кафедрі російської філології створено відділ української мови та літератури [Золтан 2017, с. 125–126] (про його сприяння розвитку україністики дет. Lebovics 2009, с. 164).

Дослідники життєвого шляху і наукової спадщини з'ясували, що Еміль Балецький не підтримував офіційні зв'язки з радянським Закарпаттям, однак був напрощуд добре інформований про наукові та суспільні процеси в рідному краї (зі спогадів Павла Чучки у статті Ташкович 2009¹, с. 25). Основу його наукових зацікавленостей становила діалектологія – рідні йому говірки. Працюючи з рукописним матеріалом свого наставника, вихованець ученого Гейза Вернке зауважив, що Еміль Балецький був добре обізнаний із закарпатськими говірками, глибоко і ретельно вивчав їх [Вернке 1983, с. 27–29].

Ще в студентські роки Балецький під впливом своїх викладачів, зокрема Іштвана Кнежі, серед

інших, почав досліджувати походження топонімів [Ташкович 2009², с. 253; Барань 2020: с. 21–38]. Етимологічним розвідкам Е. Балецького характерна наукова доказовість, аргументованість, логічність висновків. Е. Балецький володів кількома слов'янськими мовами, мав ґрунтовні знання з класичної філології [почав вивчати її у Празькому університеті] [Péter 2009, с. 9] та історичної граматики слов'янських мов, зокрема й української – усе це стало опорою для глибоких етимологічних досліджень. На його праці покликалися автори етимологічного словника української мови, історико-етимологічного словника угорської мови, нового етимологічного словника російської мови [дет. про це Zoltán 2020, с. 49–50]. Відомий угорський славіст Ласло Деже високо оцінив етимологічні праці свого сучасника Е. Балецького [Dezső 1989, с. 6]. Варто підкреслити, що Е. Балецького вважають і визнаним фахівцем порівняльно-історичного мовознавства [Zoltán 2020, с. 50]. Е. Балецькому та І. Кнежі було доручено написати підручник зі старослов'янської мови, однак через хворобу Кнежа не міг виконати це доручення, передавши його тоді молодому асистентові Аттілі Голошу. Як результат, вийшов друком угорський підручник зі старослов'янської мови [Baleczky–Hollós 1968].

Теми наукових розвідок свідчать про те, що любов до рідних говірок Е. Балецький зберіг до кінця свого життя.

Якими ж дорогами вело життя Василя Ороса? Після закінчення Хустської реальної гімназії 1939 року вступив до Дебреценського університету, де вивчав російську й латинську філологію. Саме тут відбулося його знайомство з будапештським професором-славістом Іштваном Кнежою [Орос 1997, с. 256]. Студент захопився лекціями професора. Можливо, саме глибокі знання І. Кнежі і вміння зацікавити інших спонукали студента після закінчення першого курсу 1941 року перевестися в Будапештський університет, де він слухав лекції зі славістики, латинської та грецької мов, історії Східної Європи. Останній рік навчання в Будапешті провів уже як асистент професора Кнежі: допомагав упорядковувати бібліотеку Інституту славістики, який очолював професор; підбирав навчальні тексти тощо. Услід за Емілом Балецьким Василь Орос здобув докторський ступінь [Капраль 2009, с. 164]. Це стало завершальним етапом його будапештського періоду життя: після успішного захисту дисертації В. Орос повернувся додому.

Із 1945 року викладав російську і латинську мови в Хустській гімназії, відтак став першим директором середньої загальноосвітньої школи № 1. Із 1960 року розпочався ужгородський період педагогічної та наукової діяльності В. Ороса. Через рік у Львівському державному університеті імені Івана Франка успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук. Багаторічне дослідження говірок Хустщини лягло в основу його кандидатської дисертації. Далі працював доцентом кафедри російської мови УжДУ до 1982 року. У середині 70-х років читав лекції

студентам Пряшівського університету, зокрема історичну граматику російської мови та порівняльну граматику східнослов'янських мов.

Наукові зацікавленості Василя Ороса – це закарпатська українська та угорська діалектологія, українсько-слов'янські і неслов'янські міжмовні та діалектні зв'язки, зокрема мадяризи, чехізи, румунізи в говорах рідного краю, мова творів закарпатських письменників тощо. Відомо, що В. Орос записував фольклор у селах Хустщини. Зібраний матеріал передав Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук України. Тодішній директор наукової установи Максим Рильський подякував йому, надіславши листа [Фединішинець 1997, с. 176; Капраль 2009, с. 164]. Монографія «Літературна мова на Підкарпатській Русі другої половини ХІХ ст.» донині ще не опублікована, зберігається в рукописі у домашній бібліотеці сім'ї Оросів.

Безсумнівно, будапештська славістична школа мала неабиякий вплив на формування наукового світогляду В. Ороса. Через багато десятиліть він писав про те, що ужгородські славісти Кирило Галас, Михайло Симулик, а також Василь Орос базові знання зі славістики та методологію наукових досліджень здобули завдяки самовідданій науково-педагогічній діяльності професора Кнежі [Orosz 1994, с. 5]. В. Орос написав кілька спогадів про свого вчителя [Orosz 1994, с. 3–5; 1997, с. 255–258; 2000, с. 54–56], в яких стверджує, що саме завдяки старанням І. Кнежі і під його умілим очільництвом Інститут слов'янської філології Будапештського університету ім. Петера Пазманя став одним із найвизначніших осередків славістичних досліджень [Orosz 1994, с. 4].

Доля Кирила Галаса теж була неординарною. Після закінчення Хустської гімназії в 1941 році він вступив на філософський факультет Будапештського університету на спеціальність «славістика та німецька філологія». Навчання зацікавило молодого студента, особливо лекції професора І. Кнежі, які він назвав незабутніми. Варто наголосити, що саме професор Кнежа вплинув на формування світогляду К. Галаса. «У 40-х роках, коли я став студентом Будапештського університету на відділі славістики, коли почав слухати лекції зі слов'янського мовознавства академіка Кнежі (він академіком став уже пізніше, тоді ж був просто професором) та й у інших викладачів, то я почав розуміти, що я все-таки українець і що в українського народу є своя літературна мова, на яку він має право, якою він користується, яку він любить, яку шанує і т. д.» [Сугоняк 2016, с. 135–136]. Відомо, що навчання в 1944 році в Будапештському університеті завершилося достроково. К. Галас не довчився тут усього один семестр – повернувся додому, до батьків.

Відтак Кирило Галас у 1948 році продовжив здобувати освіту вже на українському відділенні філологічного факультету Ужгородського державного університету, який закінчив у 1952 році. Працював учителем в Хустській гімназії, директором у

Міжгірській середній школі, завучем у Драгівській, учителював і в Горінчівській ЗОШ. Із 1954 до 1957 року навчався в аспірантурі, вивчав географічні назви населених пунктів Закарпаття, що і послужило темою кандидатської дисертації. К. Галас працював доцентом кафедри української мови до виходу на пенсію у 1985 році. Викладав сучасну українську літературну мову, історичну граматику української мови, старослов'янську мову, чеську та сербохорватську мови, спецкурси, зокрема і з ономастики. Наукову, літературну і освітницьку діяльність К. Галаса представлено в статті В. Стагеевої [Стагеева 2002, с. 3–20].

У гімназійні роки К. Галас під впливом учителів Хустської гімназії та вихователів Хустського єпархіального православного інтернату стояв на позиціях русофільства. Згодом відзначив, що в 40-х роках він сам, а також А. Патрус, Е. Балецький, Ю. Керекеш, Й. Архій, Ю. Гойда та ін. змінили у своїй літературній творчості мовну орієнтацію – з російської на українську: «Усе це люди, які почали писати російською мовою, бо так були виховані. І, правду кажучи, коли я писав російською, я був переконаний, що я росіянин. Бо так нас виховували наші вихователі, так нас орієнтували наші вчителі, і ми їм вірили, бо ми були малі, як кажуть, та голі, і своєї точки зору не було. [...]» [Сугоняк 2016, с. 135].

К. Галас добре володів слов'янськими мовами, а також німецькою. На Хустщині в середній школі викладав українську та німецьку, в університеті читав курси сербськохорватської та чеської мов.

Формування наукових зацікавленостей К. Галаса відбувалося від впливом будапештської славістичної школи. Окрім університетських викладачів, на формування наукового світогляду молодих філологів, зокрема К. Галаса, О. Балецького, Й. Архія, вплинули і настанови Г. Стрипського, який закликав записувати й досліджувати діалектний, зокрема ономастичний матеріал [Галас 2019, с. 35]. Перші наукові публікації К. Галаса з'явилися на сторінках журналу «Літературна неділя», що видавався Подкарпатським обществом наук. Упродовж двох років (з 1942 до 1944 рр.) вийшло друком дванадцять статей. У цих працях порушувалися питання етимології топонімів та запозичених слів. Вивчення топонімів рідного краю стало основною сферою наукових досліджень К. Галаса. Понині не опубліковано величезний за обсягом і важливий глибиною дослідженого матеріалу «Словник українських топонімів Закарпаття», що міг би стати унікальним підґрунтям для подальших розвідок у цій царині.

Кирило Галас і Еміль Балецький мали спільну рису – любили поезію, самі творили. Варто наголосити на тому, що між 1941–1944 роками в Будапештському університеті навчалася серйозна група молодих літераторів, поміж якими були Еміль Балецький, Василь Сочка-Боржавин, Олег Грабарь, Дмитро Вакаров, Петро Продан, Семен Панько, Кирило Галас, Юрій Керекеш, Йосиф Ар-

хій, Михайло Симулик, Михайло Бубряк. Кирило Галас почав писати вірші з 1939 року, спочатку російською, відтак українською. Друкувався під псевдонімами Красин, М. Дрозд, К. Вершан, криптонімами М.Д., Г.К., а також під власним прізвищем у газеті «Русское слово», журналі «Літературна недѣля», колективних збірниках «12» (1940), «Будет день» (1941), «Перед сходом» (1943), «Поэзия Закарпаття 1939-1944» (1957), «Віщий вогонь» (1974), антології «Поети Закарпаття» (1965). Еміль Балецький друкувався під псевдонімом Е. Латорчанин, О. Віщак, криптонімом Е.А. в газеті «Русский народный голос», «Наши стремления», «Русская правда», «Русское слово», «Карпаторусский голос», журналі «Літературна недѣля», «Nasza Świetlica – Materiały Obozowe», у колективних збірниках «12» (1940), «Живая струя», «Огоньки» (1940). Єдина прижиттєва збірка віршів і творів молодого Балецького під назвою «Вербный трепет» вийшла друком у 1936 році. Період поетичних устремлінь тривалий час залишався невідомим (сам він не згадував про пов'язаний із літературною творчістю етап свого життя), попри те, що свого часу був найперспективнішим російськомовним поетом краю.

Е. Балецький і К. Галас були в близьких товариських стосунках. Галас сприймав Балецького як старшого земляка, до якого міг звернутися за порадою. До кінця Другої світової війни вони підтримували тісні зв'язки [дет. про це Ташкович 2009¹, с. 23–25]. Відомо про те, що в домашньому архіві сім'ї Галасів зберігаються три листи й одна лис-

тівка Е. Балецького до К. Галаса, які припадають на період від 14 липня до 24 листопада 1942 року (по завершенню повного університетського курсу Балецький повернувся на Закарпаття, звідки і повідомляв Галаса про діяльність Подкарпатського общества наук, про літературні та видавничі справи). Листи засвідчують дружні стосунки цих двох улюблених студентів професора І. Кнежі [Галас 2011, с. 152].

Висновки. Безумовно, будапештська славистична школа в 40-х роках ХХ століття була потужним науковим центром в Угорщині. Здобувати освіту туди приїжджала молодь із близьких і далеких регіонів Угорщини та з-за кордону, серед них особи різних національностей. Випускники закарпатських гімназій, що навчалися в столиці, захопилися діяльністю визначного лінгвіста І. Кнежі, що викликало в них інтерес до подальших славистичних студій. Наведене вище є доказом того, що славистична школа Будапештського університету (насамперед доробок професора І. Кнежі) відіграла важливу роль у становленні Е. Балецького, В. Ороса та К. Галаса як науковців-мовознавців. Представленням і аналізом результатів власних вагомих наукових розвідок І. Кнежа показав своїм студентам шлях до ще не досліджених сфер мовознавчої славистики, зокрема топоніміки, етимології, діалектології, до вивчення міжмовних контактів тощо. Свої ґрунтовні знання випускники цієї школи, пізніше високопрофесійні викладачі й науковці, передавали новим когортам студентів Будапештського й Ужгородського університетів.

Література

1. Балецький Э. Библиография работ И. Кнежи. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 12 (1966). С. 465–480.
2. Барань Є. Еміль Балецький – дослідник закарпатських українських говорів (перший етап наукової діяльності). *Еміль Балецький – мовознавець, письменник, освітянин*. Збірник наукових робіт Міжнародного наукового семінару (Берегове, 23-24 травня 2019 року). Барань Є. (ред.). Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ – ТОВ «РІК-У», 2020. С. 21–40.
3. Вернке Г. К вопросу о венгерских заимствованиях в закарпатских говорах украинского языка. *Russica. In memoriam Emilii Baleczky*. Budapest, 1983. С. 27–29.
4. Галас А. Гядор Стрипський в історії українського мовознавства на Закарпатті. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2/42 (2019). С. 28–37.
5. Галас В.Б. «Грамматика русского языка» І. Гарайди і проблема етнічного самоствердження закарпатських українців. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Київ: Київський університет, 2011. С. 148–157.
6. Золтан А. Будапештська україністика: стан і перспективи. *VIII Міжнародний конгрес україністів. Українознавство. Освіта*. Збірник наукових статей. Ч. І. Київ: ІМФЕ, 2017. С. 125–130.
7. Капраль М. Пам'ять. Любив мову і культуру рідного краю (до 90-річчя з дня народження В.І. Ороса). *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип. 21. Ужгород, 2009. С. 163–164.
8. Орос В. Из воспоминаний о выдающемся венгерском слависте Иштване Кнеже. *Наукові дослідження в галузі української та русинської філології* / Під ред. І. Удварі. Nyíregyháza, 1997. С. 255–258.
9. Орос В.І. Из спогодів про видатного угорського слависта Іштвана Кнежу. *Acta Hungarica*. 1998. ІХ-ий рік видання, 1998. Ужгород, 2000. С. 54–56.
10. Статєєва В. Кирило Галас. До портрета вченого, педагога, письменника, публіциста. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Збірник пам'яті Кирила Галаса. Вип. 6. Ужгород, 2002. С. 3–20.
11. Сугоняк В. Декодування тексту і підтексту публікацій у виданнях Підкарпатського общества наук. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Випуск 21. 2016. С. 135–140.
12. Ташкович 2009¹ = Ташкович О. Еміль Балецький очима сучасників. *Studia Russica* 23 (2009). С. 21–26.

13. Ташкович 2009² = Ташкович О. Від русофільства до русинофільства на прикладі творчості Емілія Балецького. *Studia Russica* 23 (2009). С. 249–255.
14. Фединишинець В. Дослідник мови будителів. *Acta Hungarica*. 1993–1994. IV–V-ий рік видання / IV–V. évfolyam, 1993–1994. Ужгород, 1997. С. 174–178.
15. Balczyk E. – Hollós A. *Ószláv nyelv* [Старослов'янська мова]. Budapest, 1968. 200 p.
16. Balczyk E. A magyarországi ruszisztika [Угорська русистика]. *Az MTA Nyelv és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei* (12. kötet, 1–2 sz.). Budapest, 1958. P. 91–98.
17. Dezső L. *A XVI–XVIII századi kárpátukrán nyelvemlékek magyar jövevényszavai* [Угорські запозичення у закарпатоукраїнських писемних пам'ятках XVI–XVIII ст.]. *Nyelvtudományi Értekezések* 128. Budapest, 1989. 99 p.
18. Fried I. A magyarországi szlavisztika kezdeteihez [Про початки угорської славистики]. *Helikon – Világirodalmi figyelő* (10. évf. 2–3 sz.). Budapest, 1964. С. 295–301.
19. Gazdag V. *Segédkönyv a szláv–magyar nyelvi kapcsolatok tanulmányozásához* [Посібник до вивчення слов'яно-угорських міжмовних контактів]. Beregszász–Ungvár: RIK-U, 2018. 124 p.
20. Gazdag V. *Szláv elemek a kárpátaljai Beregszászi járás magyar nyelvjárásaiban* [Східнослов'янські лексичні елементи в угорських говірках Берегівського району Закарпатської області]. Tökökbálint: Termini Egyesület, 2021. 228 p.
21. Juhász D. *Mester és tanítvány* (Kniezsa István válogatott névtani műveinek kiadása Kiss Lajos gondozásában) [Майстер і учень (Вибрані статті Іштвана Кнежі з ономастики у виданні Лайоша Кіша)]. *Magyar Nyelv* 2003/2. С. 229–233.
22. Kiss L. Kniezsa István, a helynév kutató és településtörténész. Magyarország népei a XI. században [Іштван Кнежа – дослідник топонімів та історії поселень. Народи Угорщини у XI ст.]. Budapest: Lucidus, 2000. 105 p.
23. Kiss L. Nyolcvan éve született Kniezsa István [80 років тому народився Іштван Кнежа]. *Magyar Nyelv* 75 évf. 3. sz. 1979. С. 373–376.
24. Kniezsa I. *A magyar és szlovák családnevek rendszere* [Система угорських та словацьких прізвищ]. Budapest, 1965. 112 p.
25. Kniezsa I. *A magyar szlavisztika problémái és feladatai* [Проблеми і завдання угорської славистики]. *Az MTA Nyelv és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei* (12. kötet, 1–2 sz.). Budapest, 1958. С. 69–124.
26. Kniezsa I. *A párhuzamos helynévadás: Egy fejezet a településtörténet módszertanából* [Паралельні топоніми: Розділ з методології історії поселень]. Budapest: Magyar Történettudományi Intézet, 1944. 59 p.
27. Kniezsa I. *Cirillbetűs szláv szövegek nemzetközi tudományos átírása* [Міжнародна наукова транскрипція кирилических слов'янських текстів]. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 1939, 14 p.
28. Kniezsa I. *Erdély víznevei* [Гідроніми Трансільванії]. Kolozsvár, 1943. 49 p.
29. Kniezsa I. *Felvidéki családnevek, A XVI–XVIII. századi felvidéki tót, rutén és magyar családnevek nyelvészeti vizsgálata* [Прізвища із Верхньої Угорщини, лінгвістичний аналіз словацьких, русинських та угорських прізвищ XVI–XVIII ст. у Північній Угорщині]. Budapest 1934. (Робота з'явилася литографічним способом у 15 примірниках). Видано: Kniezsa I. *A magyar és szlovák családnevek rendszere*. Kniezsa I. *Helynév- és családnévvizsgálatok*. Lucidus Kiadó, Bp., 2003 [Első kiadás: 1965]. С. 255–268.
30. Kniezsa I. *Keletmagyarország helynevei* [Топоніми Східної Угорщини]. *Magyarok és románok I–II*. Deér József, Gáldi László (szerk.). Budapest: Athenaeum, 1943. P. 111–313.
31. Kniezsa I. *Magyarország népei a XI. században* [Народи Угорщини в XI ст.]. *Emlékkönyv Szent István király halálának 900. évfordulóján*. Budapest: Franklin, 1938. P. 368–472.
32. Kniezsa I. *Magyar–szláv nyelvi érintkezések* [Угорсько-слов'янські міжмовні зв'язки]. Székfü Gyula szerk. *A magyarság és a szlávok*. Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karának Magyarágtudományi Intézete és a Franklin-társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1942. P. 189–205, újabb kiadás: Budapest: Lucidus Kiadó, 2000. P. 137–153.
33. Kniezsa I. *A magyar nyelv szláv jövevényszavai* [Слов'янські лексичні запозичення в угорській мові]. I/1–2. Budapest, 1955. 1043 p.
34. Kniezsa I. *A szlávok* [Слов'яни]. *Kincsestár* (26.). Budapest: Magyar Szemle Társaság, 1932. 80 p.
35. Lebovics V. *История украинистики в Будапештском университете*. *Studia Russica* 23 (2009). P. 156–169.
36. Orosz L. Kniezsa István és a «ruszin testvérek» [Іштван Кнежа і «русинські брати»]. *Studia Slavica Savariensia* 1994/2. Szombathely, 1994. P. 3–5.
37. Péter M. *Встречи с Эмилем Балецким*. *Studia Russica* 23 (2009). P. 7–9.
38. Zoltán A. *Az «Ószláv nyelv» című egyetemi tankönyv (1968) fél évszázad távlatából* [Університетський підручник «Старослов'янська мова» (1968 р.) крізь призму півстолітньої давнини]. *Еміль Балецький – мовознавець, письменник, освітянин*. Збірник наукових робіт Міжнародного наукового семінару (Берегове, 23–24 травня 2019 року). Барань С. (ред.). Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2020. P. 49–59.

References

1. Balczyk E. (1966) Bibliográfia rabot I. Kniezhi [Bibliography of I. Kniezha's works]. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 12 (1966). P. 465–480 [in Russian].
2. Baran Ie. (2020) Emil Balczyk – doslidnyk zakarpatskykh ukraiinskykh hovoriv (persyi etap naukovoi dialnosti) [Emil Balczyk is a researcher of Transcarpathian Ukrainian dialects (the first stage of scientific activity)]. *Emil Balczyk – movoznavec, pysmennyk, osvitiianyn*. Zbirnyk naukovykh robit Mizhnarodnocho naukovoho seminaru (Berehove, 23–24 travnia 2019 roku). Baran Ie. (red.). Berehove–Uzhgorod: ZUI im. F. Rákóczi II – TOV «RIK-U». S. 21–40 [in Ukrainian].
3. Vernke G. (1983) K voprosu o vengerskikh zaimstvovaniiah v zakarpatskikh govorakh ukrainskovo iazyka [On the question of Hungarian borrowings in the Transcarpathian dialects of the Ukrainian language] // *Russica. In memoriam Emilii Balczyk*. Budapest. S. 27–29 [in Russian].
4. Halas A. (2019) Hiador Strypsky v istorii ukrainskoho movoznavstva na Zakarpatti [Hiador Strypsky in the history of Ukrainian linguistics in Transcarpathia] // *Naukovyi visnyk Uzhgorodskoho universytetu*. Seria: Filologia 2/42. S. 28–37 [in Ukrainian].
5. Halas V.B. (2011) «Grammatyka ruskoho iazyka» I. Haraidy i problema etnichnocho samosterdzennia zakarpatskykh ukrainciv [«Grammar of the Russian language» by I. Garaida and the problem of ethnic self-affirmation of Transcarpathian Ukrainians] // *Aktualni problemy ukrainskoji lingvistyky: teoria i praktyka*. Kyiv: Kyivskiy univesytet. S. 148–157 [in Ukrainian].
6. Zoltan A. (2017) Budapeshtska ukrainistyka: stan i perspektyvy [Ukrainian Studies in Budapest: Status and Prospects]. *VIII Mizhnarodnyi kongres ukrainistiv. Ukrainoznavstvo. Osvita*. Zbirnyk naukovykh statei. Ч. I. Kyiv: IMFE. S. 125–130 [in Ukrainian].
7. Kapral M. (2009) Pamiat. Lubyv movu i kulturu ridnocho kraiu (do 90-ricchia z dnia narodzhennia V.I. Orosa) [He loved the language and culture of his native land (to the 90th anniversary of the birth of V.I. Oros)]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seria Filologia. Vyp. 21. Uzhhorod. S. 163–164 [in Ukrainian].
8. Oros V. (1997) Iz vospominanyi o vydaiuschemsia vengerskom slaviste Istvane Kniezha [From the memories of the outstanding Hungarian Slavist Istvan Kniezha]. *Naukovi doslidzhennia v haluzi ukrainskoi ta rusynskoi filologii / Pid red. I. Udvari*. Nyíregyháza. S. 255–258 [in Russian].
9. Oros V.I. (2000) Iz spohadiv pro vydatnocho uhorskoho slavista Istvana Kniezha [From the memoirs of the famous Hungarian Slavist Istvan Kniezha]. *Acta Hungarica*. 1998. IX-yi rik vydannia. S. 54–56 [in Ukrainian].
10. Stattiieva V. (2002) Kyrylo Halas. Do portreta vchenocho, pedaho, pysmennyka, publicysta [Kyrylo Halas. To the portrait of a scientist, teacher, writer, publicist]. *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva*. Zbirnyk pamiati Kyryla Halasa. Vyp. 6. Uzhhorod. S. 3–20 [in Ukrainian].
11. Suhoniak V. (2016) Dekoduvannia tekstu i pidtekstu publikacii u vydanniakh Pidkarpatskocho obschestva nauk [Decoding of the text and subtext of papers in the publications of the Subcarpathian Society of Sciences]. *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva*. Vypusk 21. S. 135–140 [in Ukrainian].
12. Tashkovich 2009¹ = Tashkovich O. (2009) Emil Balczyk ochyma suchasnykiv [Emil Balczyk through the eyes of contemporaries]. *Studia Russica* 23. S. 21–26 [in Ukrainian].
13. Tashkovich 2009² = Tashkovich O. (2009) Vid rusofilstva do rusynofilstva na prykladi tvorchosti Emila Balczykocho [From Russophilism to Rusynophilism on the example of Emil Balczyk]. *Studia Russica* 23. S. 249–255 [in Ukrainian].
14. Fedynyshynecz V. (1997) Doslidnyk movy budyteliv [Researcher of the language of awakers]. *Acta Hungarica*. 1993–1994. IV–V-yi rik vydannia / IV–V. évfolyam, 1993–1994. Uzhgorod. S. 174–178 [in Ukrainian].
15. Balczyk E. – Hollós A. (1968) Ószláv nyelv [Old Slavic language]. *Budapest*. [in Hungarian].
16. Balczyk E. (1958) A magyarországi ruszisztika [Hungarian Russian studies]. *Az MTA Nyelv és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei* (12. kötet, 1–2 sz.). Budapest. S. 91–98 [in Hungarian].
17. Dezső L. (1989) A XVI–XVIII századi kárpátukrán nyelvemlékek magyar jövevényszavai [Hungarian borrowings in Transcarpathian Ukrainian written monuments of the 16th – 18th centuries]. *Nyelvtudományi Értekezések* 128. Budapest. 99 s. [in Hungarian].
18. Fried I. (1964) A magyarországi szlavisztika kezdeteihez [On the beginnings of Hungarian Slavic studies]. *Helikon – Világirodalmi figyelő* (10. évf. 2–3 sz.). Budapest. S. 295–301 [in Hungarian].
19. Gazdag V. (2018) *Segédkönyv a szláv–magyar nyelvi kapcsolatok tanulmányozásához* [A guide to the study of Slavic-Hungarian interlingual contacts]. Beregszász–Ungvár: RIK-U. 124 s. [in Hungarian].
20. Gazdag V. (2021) *Szláv elemek a kárpátaljai Beregszászi járás magyra nyelvjárásaiban* [East Slavic lexical elements in Hungarian dialects of Berehovo district of Transcarpathia region]. Törökbálint: Termini Egyesület. 228 p. [in Hungarian].
21. Juhász D. (2003) *Mester és tanítvány (Kniezsa István válogatott névtani műveinek kiadása Kiss Lajos gondozásában)* [Teacher and student (Selected articles by Istvan Kniezha on onomastics published by Lajos Kish)]. *Magyar Nyelv* /2. S. 229–233 [in Hungarian].
22. Kiss L. (2000) Kniezsa István, a helynévkutató és településtörténész [István Kniezsa, toponym researcher and settlement historian]. *Magyarország népei a XI. században*. Budapest: Lucidus. 105 s. [in Hungarian].
23. Kiss L. (1979) Nyolcvan éve született Kniezsa István [István Kniezsa was born eighty years ago]. *Magyar Nyelv* 75 évf. 3. sz. S. 373–376. [in Hungarian].

24. Kniezsa I. (1965) *A magyar és szlovák családnevek rendszere* [The system of Hungarian and Slovakian surnames]. Budapest. 112 p. [in Hungarian].
25. Kniezsa I. (1958) *A magyar szlavisztika problémái és feladatai* [Problems and tasks of Hungarian Slavic studies]. *Az MTA Nyelv és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei* (12. kötet, 1–2 sz.). Budapest. S. 69–124 [in Hungarian].
26. Kniezsa I. (1944) *A párhuzamos helynévadás: Egy fejezet a településtörténet módszertanából* [Parallel names of toponyms: Chapter on the methodology of settlement history]. Budapest: Magyar Történettudományi Intézet. 59 s. [in Hungarian].
27. Kniezsa I. (1939) *Cirillbetűs szláv szövegek nemzetközi tudományos átírása* [International scientific transcription of Cyrillic Slavic texts]. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár. 14 s. [in Hungarian].
28. Kniezsa I. (1943) *Erdély víznevei* [Hydronyms of Transylvania]. Kolozsvár. 49 p. [in Hungarian].
29. Kniezsa I. (1934) *Felvidéki családnevek, XVI–XVIII. századi felvidéki tót, rutén és magyar családnevek nyelvészeti vizsgálata* [Surnames of the inhabitants of the region of Upper Hungary. Linguistic study of Slovakian, Ruthenian and Hungarian surnames in the XVIth-XVIIIth centuries]. Budapest. Nyomtatásban: Kniezsa I. *A magyar és szlovák családnevek rendszere*. Kniezsa I. *Helynév- és családnévvizsgálatok*. Lucidus Kiadó, Bp., 2003 [Első kiadás: 1965]. S. 255–268.
30. Kniezsa I. (1943) *Keletmagyarország helynevei* [Toponyms of Eastern Hungary]. *Magyarok és románok I–II*. Deér József, Gáldi László (szerk.). Budapest: Athenaeum. S. 111–313 [in Hungarian].
31. Kniezsa I. (1938) *Magyarország népei a XI. században* [The peoples of Hungary in the eleventh century]. *Emlékkönyv Szent István király halálának 900. évfordulóján*. Budapest, Franklin. S. 368–472 [in Hungarian].
32. Kniezsa I. (2000) *Magyar–szláv nyelvi érintkezések* [Hungarian-Slavic interlingual relations]. Szekfű Gyula (szerk.). *A magyarság és a szlávok*. Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karának Magyarágtudományi Intézete és a Franklin-társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1942. S. 189–205, újabb kiadás: Budapest: Lucidus Kiadó. S. 137–153 [in Hungarian].
33. Kniezsa I. (1955) *A magyar nyelv szláv jövevényszavai* [Slavic lexical borrowings in Hungarian language]. I/1–2. Budapest, 1955. 1043 s. [in Hungarian].
34. Kniezsa I. (1932) *A szlávok* [Slavs]. Kincsestár (26.). Budapest: Magyar Szemle Társaság. 80 s. [in Hungarian].
35. Lebovics V. (2009) *Istoriya ukrainistiki v Budapeshtskom universitete* [The History of Ukrainian studies in the University of Budapest]. *Studia Russica* 23. S. 156–169 [in Russian].
36. Orosz L. (1994) *Kniezsa István és a „ruszin testvérek”* [Istvan Kniezsa and the „Rusyn brothers”]. *Studia Slavica Savariensia* 1994/2. Szombathely. S. 3–5 [in Hungarian].
37. Péter M. (2009) *Vstrechi s Emilem Baletskim* [Meetings with Emil Baleczky]. *Studia Russica* 23. S. 7–9 [in Russian].
38. Zoltán A. (2020) *Az «Ószláv nyelv» című egyetemi tankönyv (1968) fél évszázad távlatából* [University textbook «Old Slavonic language» (1968) through the prism of half a century ago]. *Emil Baleczky – movoznavec, pismennyk, osvittanyin*. Zbirnyk naukovych robit Mizhnarodnocho naukovocho seminaru (Berehove, 23–24 travnia 2019 roku). Baran Ie. (red.). Berehove–Uzhhorod: ZUI im. F. Rákóczi II – TOV «RIK-U». S. 49–59 [in Ukrainian].

THE INFLUENCE OF SLAVIC SCHOOL OF BUDAPEST ON THE FORMATION OF SCIENTIFIC WORLDVIEW OF TRANSCARPATHIAN STUDENTS (the first half of the 40^s of the 20th century)

Abstract. The article presents the history of Slavic studies in Budapest, which is more than one hundred and seventy years old. It is emphasized that the scientific investigation of Slavic studies began in the middle of the 19th century. The special development of Slavic studies can be traced back to the end of 1880s, when the Department of Slavic Studies was established in the University of Budapest. Asbót Oscár's name is known in Slavic linguistics primarily as a researcher of Slavic-Hungarian interlingual contacts.

Jánosh Melich, a specialist in Hungarian and Slavic linguistics, became famous as an etymologist. It is emphasized that in the late 1940^s of the twentieth century the Department of Slavic Studies was headed by István Kniezha. He is considered to be one of the greatest figures in the history of Hungarian linguistics of the twentieth century, in particular Slavic studies. István Kniezha's scientific activity has affected almost all branches of linguistics. In the field of Slavic studies, his works on toponymy, anthroponymy, the history of the ancient relations of the Slavs with the Hungarians, the Hungarian-Slavic interlingual contacts are important.

The purpose of the article is to present the influence of the Budapest Slavic school, in particular Professor István Kniezha', on the formation of the worldview and scientific interests of students from Transcarpathia, in particular Emil Baleczky, Kyrylo Halas and Vasyl Oros. This is the novelty of the topic. Descriptive and comparative research methods were used to solve the tasks.

Our main tasks include: to present the sphere of István Kniezha' scientific interests, his educational activity; highlights of his life and formation of scientific interests of Emil Baleczky, Vasyl Oros and Kyrylo Halas; emphasize the influence of Professor Kniezha on the formation of their worldview.

It was found that the Slavic school of the University of Budapest (first of all the works of Professor István Kniezha) has played an important role in the formation of Emil Baleczky, Vasyl Oros and Kyrylo Halas as linguists. By presenting and analyzing the results of his own important scientific researches, István Kniezha showed his students the way to

unexplored areas of Slavic studies, in particular toponymy, etymology, dialectology, to the investigation of interlingual contacts, and so on.

Keywords: Slavic school of Budapest, University of Budapest, Slavic Studies, Emil Baleczky, Kyrylo Halas, Vasyly Oros, István Kniezha.

© Барань Є., Барань А. 2021 р.

Єлизавета Барань – доктор філософії у філологічних науках, доцент кафедри філології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці I, Україна, кафедри української мови та культури Ніредьгазького університету (Угорщина); barany.erezsebet75@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-8395-5475>

Yelyzaveta Baran – PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Philology of Ferents Rakotsi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine, associate professor of the Department of Ukrainian Language and Culture, University of Nyíregyháza, Hungary; barany.erezsebet75@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-8395-5475>

Адальберт Барань – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, Україна; barany.erezsebet75@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-9950-5601>

Adalbert Baran – PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Philology of Ferents Rakotsi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine; barany.erezsebet75@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-9950-5601>